

F. PALNAK:

Ena iz vojne.

rance Lubad je bil krojač v vasi blizu mesta. Že pred več leti ni imel nič drugega kakor pridne roke, skrbno gospodinjo svojo ženo in malega samosrajčnega neboljenca Janka. A vzlic svojemu uboštvu ni pomišljal kar nič, ko ga je takrat prosila vdova Jerečka, naj prevzame varuštvo njenemu šestletnemu osirotelemu sinku Milku.

Od tedaj je minila vrsta let. Mali neboljenec Janko in sirotek Milko sta rasla ter že zbrusila hlačice in hlače skozi vso gimnazijo. Ko je umrla vdova Jerečka, je bil njen Milko že na visoki šoli ter se odtužil domačiji in svojemu varuhu, Janko pa se je

ravno odpravljal tja.

Bilo je lani poleti. Po deželi je šel cesarjev klic na obrambo domovine, in takrat sta vstopila med borce Milko in Janko: Milko Jerè kot doktor vsega zdravilstva kot zdravnik, Janko Lubad kot rezervni poročnik pri topničarjih. Tako sta odšla na bojno polje.

Tam v daljnji Belgiji je stal Janko pri avstrijskih motornih baterijah ter metal težke krogle v sovražne trdnjave, da so pokale mogočne utrdbe ter dobivale luknjo za luknjo. Padale so v naše roke, in sovražnik se je umikal boljinbolj v notranjost svoje države pred zmagovitimi četami. Tam je stal poročnik Janko Lubad, tam je padel, odlikovan za svojo hrabrost. V tuji zemlji so ga zagrebli k večnemu počitku.

Bridka vest je prišla v dom starega krojača Franceta Lubada, postarala ga je v hipu še za deset let. Z vestjo pa se je naselila v njegov dom tudi beda: ni ga bilo več sina Janka in njegove podpore; za pridnega krojača pa ni bilo najmanjšega zaslužka; vzela ga je vojna. Beda je privedla še svojo sestro bolezen, da je položila na posteljo skrbno gospodinjo, ženo Lubadovo, beda je pila kri in zadnje sile iz njegovega izsušenega trupla. Posedal je starec pri ženini postelji, ždel, podpiral glavo v dlan in ril s prsti v sive lase.

Prišlo in prešlo je drugo poletje. Tedaj je prišel na dopust vojaški zdravnik dr. Milko Jerè in ni si dal vzeti, da bi ne obiskal starega svojega varuha ter ne bi pozvedel o Janku, ki ni slišal o njem, odkar je odšel v tujino.

Vstopi v hišo: Lubadovka na postelji, Lubad pri njej.

»Kaj je z Jankom?«

»Padel! ...«

Zamolkel je bil odgovor starega, zamrla je še edina beseda v molku.

Tedaj je videl Milko vse in vedel je vse. Iz hudega, ki mu je stisnilo srce, je vzkliknil:

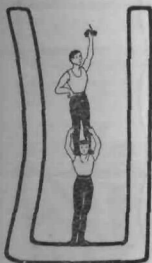
»Oče!«

»Sin!«

Tako je dala vojna staremu Francetu Lubadu zopet sina, vojna je dala doktorju Milku Jerétu zopet očeta.

P. STRMŠEK:

Kako se je Franceljček učil slušati.

Gotovljah pri Brinarjevih imajo Franceljčka. Po telescu je sicer majhen, toda oblasten gospod. Posebna ljubav so mu višave. Ko bi mu mamica in atec ne zapirala vrat, to vem, takoj bi jo pobrisal v Solčavske planine. Tako se pa zadovolji doma z mizami in stoli. Kadar mamica obeduje, takoj se priplazi kot najhujši sovražnik od zadaj, spleza po stolu kvišku in se na mah oklene mamice okolo vratu, da uboga mamica niti požirati več ne more. Seveda se mamica joka; Franceljček jo sicer izpusti, a usmiljenja ni brati v njegovih očeh.

Tak je. Sedaj ga poznate in si gotovo mislite, da je Franceljček neubogljiv. S svojo sodbo ste prišli prepozno; pred nedavnim bi bili trdili morda prav. Ker si mislim, da imate tudi vi bratca ali sestrico, ki bi ju radi naučili slušati, vam povem, kako se je Franceljček naučil.

Da ima Franceljček ob vsej svoji oblastnosti svojo mamico in atca nepopisno rad, se razume samo ob sebi; saj je povsod tako, kjer so otroci veselje staršev. Zato smo mislili, da bo Franceljček slušal samo iz ljubezni, če se mu bo kaj naročilo. A tako daleč se Franceljček ne da vladati, on je sam svoj gospod. Treba je bilo šole. Pričela pa se je tako:

Sedeli smo pri mizi, in atec je želel, da pokliče Franceljček mamico iz kuhinje. Franceljček se pa za take želje ni mnogo menil in je rajši mahal z žlico po zraku, tako da je prišel večkrat krožnik v nevarnost, da mu bo treba čez mizni rob.

Ker se v hiši nikoli ne sliši žale besede, niti preglasnega govorjenja, atec ni vedel, kako bi ukrotil nemirneža, zakaj če bi bil zahteval strogo, bi Franceljček gotovo ne slušal. Treba ga je bilo ukaniti. In atec je rekel: »Franceljček, pazi; naučil te bom slušati! Kar vihraj z žlico po zraku!« In Franceljček je mahal kar naprej. Ko pa se je utrudil, je hotel položiti žlico na mizo. Brž je atec opazil njegovo namero in rekel: »Franceljček, le положи žlico na mizo!« Še dalje mu je atec poveljeval, in Franceljček je slušal, ker je atec želel samo to, kar je hotel Franceljček že storiti. Hipoma pa pravi atec: »Franceljček, pokliči mamico!« In Franceljček je zlezal na tla, korakal k vratom in klical: »Mamica, mamica! ...«